

Sygn. akt VII U 2664/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

po rozpoznaniu posiedzeniu niejawnym w dniu 11 października 2019 r. w Warszawie

sprawy T. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania T. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 26 kwietnia 2019 r., znak: (...)

oddala odwołanie.

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

T. S. w dniu 9 maja 2019 r. wniosła odwołanie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie. Odwołująca zaskarżyła decyzję organu rentowego z dnia 26 kwietnia 2019 r., znak: (...)wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do ponownego przeliczenia emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. w sprawie o sygn. akt P 20/16. Ubezpieczona wskazała, że nie wnosiłaby o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, gdyby wiedziała, iż jej czynność doprowadzi do obniżenia podstawy obliczenia emerytury powszechnej. W jej ocenie korzystanie z uprawnień do pobierania wcześniejszej emerytury nie może wiązać się z pozostawianiem w niepewności co do ukształtowania się sytuacji prawnej w przyszłości osoby wnioskującej (odwołanie z dnia 9 maja 2019 r., k. 3-4 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 28 maja 2019 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Organ rentowy odmówił uchylenia decyzji z dnia 30 grudnia 2013 r. stwierdzając, że jej wydanie nastąpiło z naruszeniem prawa. ZUS powołując się na art. 146 § 1 k.p.a. podniósł, że uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została ona wydana, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej doręczenia upłynęło 5 lat. Wówczas zdaniem organu rentowego na mocy art. 151 § 2 k.p.a. należy stwierdzić wydanie zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa i wskazać, z jakich przyczyn jej nie uchylono. Organ rentowy uznał, że nie było możliwe uchylenie decyzji, ponieważ od dnia jej doręczenia w dacie 30 grudnia 2013 r. upłynął pięcioletni termin ustanowiony przez przepisy kodeksu postępowania administracyjnego (odpowiedź na odwołanie z dnia 28 maja 2019 r., k. 5 a. s.).

Odwołująca wskazała również, że decyzją z dnia 3 września 2015 r. organ rentowy ustalił wysokość przyznanej jej emerytury, lecz zawiesił jej wypłatę, ponieważ została uznana za świadczenie mniej korzystne. Z uwagi na powyższe,

w ocenie ubezpieczonej wydanie tej decyzji mogło przerwać bieg 5-letniego terminu przedawnienia (pismo procesowe z dnia 18 lipca 2019 r., k. 9-10 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. S. w dniu 21 listopada 2013 r. złożyła wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. o przyznanie prawa do emerytury (wniosek z dnia 21 listopada 2012 r., k. 1 a. e.).

Po rozpoznaniu wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję z dnia 30 grudnia 2013 r., znak: (...), zgodnie z którą przyznał odwołującej prawo do emerytury od dnia 12 grudnia 2013 r. Organ rentowy podkreślił, że emerytura powszechna jest niższa od dotychczas wypłacanej emerytury. Wobec powyższego ZUS uznał, że nadal wypłacana będzie emerytura ustalona na podstawie art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (decyzja z dnia 30 grudnia 2013 r., k. 15 a. e.).

Organ rentowy wydał również decyzję z dnia 3 września 2015 r., znak:(...), na podstawie której ustalił odwołującej wysokość emerytury od dnia 1 czerwca 2015 r. Jednocześnie wskazał, że emerytura ustalona niniejszą decyzją zostaje zawieszona, ponieważ jest świadczeniem mniej korzystnym (decyzja z dnia 3 września 2015 r., k. nienumerowana a. e.).

W dniu 6 marca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn. akt P 20/16, na podstawie którego orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 39 ze zm.) zwanej dalej „ustawą”, w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 r. w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych

w 1953 r., które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 w/w ustawy. W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wprowadzony ustawą emerytalną nowy system świadczeń emerytalnych przewiduje jedynie przejściowe utrzymanie preferencyjnych rozwiązań dotyczących możliwości nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zasadniczo regulacja ta dotyczy tylko tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie tej ustawy, tj. 1 stycznia 1999 r. osiągnęli, bez względu na płeć, wiek co najmniej 50 lat, a więc urodzili się nie później niż w dniu 31 grudnia 1948 r. Odstępstwo od tej zasady dotyczy osób, które urodziły się w latach 1949-1968. Jest ono obwarowane kolejnymi warunkami, w tym w szczególności uzależnione jest od spełnienia przesłanki nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Możliwość nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej przez kobiety także nie dotyczy wszystkich kobiet urodzonych

w latach 1949-1968, lecz tylko tych, które urodziły się nie później niż do dnia 31 grudnia 1953 r. ze względu na wymóg nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Zakwestionowane regulacje prawne dotyczą zatem jednolitej grupy kobiet, które zachowały prawo do uzyskania emerytury powszechnej po uprzednim pobieraniu emerytury wcześniejszej przysługującej po ukończeniu 55 lat. Do grupy tej należą kobiety urodzone w latach 1949-1953. Jednak po wejściu w życie z dniem 1 maja 2013 r. dodanego art. 25 ust. 1b tylko część

z nich, a mianowicie kobiety urodzone w (...) r., zostały pozbawione możliwości zrealizowania prawa do powszechnej emerytury na dotychczasowych zasadach, bez pomniejszania podstawy obliczenia emerytury o kwoty pobranych emerytur wcześniejszych. W konsekwencji z jednolitej kategorii podmiotów podobnych wyodrębniona została grupa kobiet z rocznika 1953, która podobnie jak pozostałe kobiety należące do tej kategorii nabyła co prawda prawo zarówno do emerytury wcześniejszej, jak i powszechnej. Przy obliczaniu tego ostatniego świadczenia znajdą zastosowanie wobec nich odmienne, mniej korzystne zasady od tych, które obowiązywały przy obliczaniu emerytury powszechnej kobietom urodzonym w latach 1949-1952. Tymczasem świadczenia te mają cechę wspólną, relewantną ze względu na treść zaskarżonej regulacji, a mianowicie miały one umożliwić osobom w wieku starszym, ze stosunkowo długim stażem ubezpieczenia, zachowanie przywileju przejścia na wcześniejszą emeryturę i możliwość uzyskania kolejnej emerytury po osiągnięciu powszechnie obowiązującego wieku emerytalnego. Ich celem było więc łagodzenie skutków

likwidacji uprawnień emerytalnych obniżających wiek emerytalny, co było jednym z głównych założeń reformy emerytalnej. Z tego też względu rozwiązania te miały charakter przejściowy i były adresowane do określonej kategorii podmiotów. W związku z powyższym, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zastosowanie art. 25 ust. 1b wobec kobiet urodzonych w (...) r., pobierających emeryturę na podstawie przepisów art. 46 ustawy emerytalnej, które nie mogły nabyć prawa do emerytury przysługującej

z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego przed dniem 1 stycznia 2013 r., kiedy wprowadzono nowe, mniej korzystne zasady w zakresie obliczania jej wysokości nieobowiązujące pozostałe roczniki kobiet należące do kategorii ubezpieczonych uprawnionych do ustalenia emerytury po emeryturze, narusza zasady równości w prawie do zabezpieczenia społecznego i jest przez to niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Powyższe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego weszło w życie z dniem 21 marca 2019 r.

W związku z powyższym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego odwołująca w dniu 9 kwietnia 2019 r. złożyła wniosek o ponowne obliczenie świadczenia emerytalnego (wniosek z dnia 9 kwietnia 2019r., k. nienumerowana a. e.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. po rozpoznaniu wniosku wydał decyzję z dnia 26 kwietnia 2019 r., znak: (...) zgodnie z którą odmówił odwołującej uchylenia decyzji z dnia 30 grudnia

2013 r., znak: (...) twierdząc jednocześnie, że została wydana

z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 146 k.p.a. uchylenie decyzji nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat. W takim przypadku na podstawie art. 151 § 2 k.p.a. organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności, z powodu których jej nie uchylił. ZUS uznał, że od dnia doręczenia zaskarżonej decyzji z dnia 30 grudnia 2013 r. upłynął okres, który został przewidziany w w/w przepisie. Jednocześnie postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2019 r. organ rentowy wznowił postępowanie w sprawie emerytury przyznanej ubezpieczonej, które zostało zakończone wydaniem decyzji z dnia 30 grudnia 2013 r. (decyzja z dnia 26 kwietnia 2019 r. i postanowienie z dnia 26 kwietnia 2019 r., k. nienumerowane a. e.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych. Dokumenty, na których Sąd oparł swoje ustalenia, są wiarygodne oraz nie budzą wątpliwości stron niniejszego procesu. Zatem w ocenie Sądu materiał dowodowy jest wystarczający do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie T. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 26 kwietnia 2019 r., znak: (...), jako niezasadne, podlega oddaleniu.

Odwołująca w toku postępowania sądowego domagała się przyznania na jej rzecz prawa do ponownego wyliczenia przysługującej jej emerytury na mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Organ rentowy zaś stwierdził, że jej wniosek jest niemożliwy do zrealizowania, ponieważ od dnia doręczenia decyzji z dnia 30 grudnia 2013 r. upłynął 5-letni termin.

Sąd zważył, że na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. można rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne.

Sąd wydał wyrok na posiedzeniu niejawnym w oparciu o cytowany przepis, ponieważ zgromadzony materiał dowodowy nie był kwestionowany przez strony postępowania, które nie wnosiły również o przeprowadzenie jakichkolwiek dowodów na rozprawie.

W toku postępowania sądowego ustalono, że organ rentowy postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2019 r. wznowił postępowanie administracyjne w sprawie dotyczącej przyznanej emerytury dla odwołującej decyzją z dnia 30 grudnia 2013 r. Działanie ZUS podyktowane było ogłoszonym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. w sprawie o sygn. akt P 20/16.

Sąd zważył, że wznowienie postępowania stanowi nadzwyczajny tryb procedury administracyjnej umożliwiający uchylenie decyzji ostatecznych, co stanowi wyjątek od zasady ich trwałości zawarty w art. 16 k.p.a. Znajduje on zastosowanie w przypadku wystąpienia w postępowaniu wad określonych w art. 145 § 1 k.p.a. oraz w sytuacji, gdy zaistnieje przesłanka wskazana w art. 145a

§ 1 k.p.a., zgodnie z którym można żądać wznowienia postępowania

w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja.

Na podstawie treści art. 149 § 1 k.p.a. należało następnie rozważyć, czy zaistniały przesłanki umożliwiające wznowienie postępowania. Organ rentowy początkowo ustala, czy zachowano ustawowy termin do wniesienia żądania.

W przypadku spełnienia tego warunku, ZUS wznowia postępowanie na podstawie postanowienia, czego dokonał w niniejszej sprawie. W dalszej kolejności na mocy art. 149 § 2 k.p.a. organ rentowy prowadzi postępowanie dotyczące przyczyn wznowienia oraz rozstrzygnięcia istoty sprawy. Po zakończeniu postępowania wyjaśniającego organ rentowy wydaje decyzje na podstawie art. 151 k.p.a.

W myśl art. 146 § 1 k.p.a. uchylenie decyzji z przyczyn określonych

w art. 145 § 1 pkt. 3-8 k.p.a. oraz w art. 145a k.p.a. nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat, co oznacza, że organ administracyjny rozpoznający sprawę po wznowieniu postępowania musi badać nie tylko, czy istniały przyczyny wznowienia podane w art. 145 § 1 k.p.a., ale także czy na przeszkodzie ewentualnemu rozstrzygnięciu sprawy, co do istoty nie stoją okoliczności, o jakich mowa w cytowanym art. 146 k.p.a. (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 września 1999 r., sygn. akt I SA 1956/98). Artykuł ten zawiera bowiem dwie przesłanki negatywne ograniczające dopuszczalność uchylenia decyzji administracyjnej w trybie wznowienia postępowania. Jednakże ewentualne ich wystąpienie nie ogranicza dopuszczalności wznowienia postępowania przez organ rentowy. Sąd zważył, że w przypadku doręczenia decyzji po upływie pięcioletniego terminu, organ rentowy nie może orzec co do istoty sprawy. W takiej sytuacji zgodnie z art. 151 § 2 k.p.a. organ rentowy nie może uchylić zaskarżonej decyzji i jest zobligowany do stwierdzenia, że jej wydanie nastąpiło z naruszeniem prawa.

W ocenie Sądu organ rentowy prawidłowo wydał a następnie doręczył ubezpieczonej zaskarżoną decyzję, ponieważ trafnie zastosował obowiązujące przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Zgodnie z poglądami orzecznictwa upływ terminów, o których mowa w art. 146 § 1 k.p.a. stanowi negatywną przesłankę do uchylenia w trybie wznowieniowym decyzji i jest bezwarunkowy, niezależny od okoliczności, które spowodowały ich upływ. Termin taki nie może być przywrócony na podstawie przepisu art. 58 k.p.a.,

a jego upływanie pozbawia organ administracyjny prowadzący wznowione postępowanie możliwości orzeczenia, co do istoty i ewentualnego uchylenia lub zmiany decyzji wydanej w postępowaniu zwykłym (wyrok Wojewódzkiego Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2005 r., sygn. akt VII SA/Wa 463/05 oraz wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 30 kwietnia 2009 r., sygn. akt II OSK 124/09).

Z przytoczonego powyżej orzecznictwa wynika, że w przypadku upływu pięcioletniego terminu od dnia doręczenia decyzji odwołującej, organ rentowy nie ma podstaw do jej uchylenia lub zmiany z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt. 3-8 oraz w art. 145a k.p.a. Taka też sytuacja zachodziła w niniejszym postępowaniu. Organ rentowy wówczas może jedynie stwierdzić wydanie tej decyzji z naruszeniem prawa, co też uczynił w postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2019 r. Przepis art. 146 § 1 k.p.a. określając początek biegu wskazanego w nim terminu posługuje się pojęciem „dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji” nie wskazując cech tego doręczenia lub ogłoszenia ani tym bardziej jego adresatów. Pozwala to na przyjęcie, że chodzi o doręczenie lub ogłoszenie decyzji wobec osób biorących udział w postępowaniu,

które podlega wznowieniu (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 stycznia 2009 r., sygn. akt II OSK 1776/07).

W toku niniejszego postępowania ustalono, że decyzja będąca przedmiotem wznowionego postępowania została wydana w dniu 30 grudnia 2013 r., a następnie doręczona odwołującej. Wobec powyższego Sąd doszedł do przekonania, że do dnia wydania przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia 6 marca 2019 r. upłynęło 5 lat.

Odwołująca w toku postępowania sądowego twierdziła także, że ustalenie organu rentowego wysokości jej emerytury od dnia 1 czerwca 2015 r. decyzją

z dnia 3 września 2015 r., przerywało bieg 5-letniego terminu przedawnienia. ZUS wydał decyzję po rozpatrzeniu wniosku ubezpieczonej z dnia 9 czerwca 2015 r. wyliczając jej na nowo kwotę świadczenia, po czym zawiesił jego wypłatę, ponieważ było mniej korzystne. Należy przypomnieć ponownie, że zdaniem Trybunału Konstytucyjnego zastosowanie art. 25 ust. 1b wobec kobiet urodzonych w (...) r., pobierających emeryturę na podstawie przepisów art. 46 ustawy emerytalnej, które nie mogły nabyć prawa do emerytury przysługującej

z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego przed dniem 1 stycznia 2013 r. narusza zasady równości w prawie do zabezpieczenia. Organ rentowy na mocy tego wyroku w sposób prawidłowy postanowił o wznowieniu postępowania w sprawie emerytury zakończonej decyzją z dnia 30 grudnia

2013 r. Jednakże materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do jej uchylenia ze względu na upływ 5-letniego terminu. Jego biegu nie mógł przerwać wniosek odwołującej dotyczący ustalenia wysokości emerytury z dnia 9 czerwca 2015 r. skutkujący następnie wydaniem przedmiotowej decyzji z dnia 3 września 2015 r. Czynności podjęte przez ubezpieczoną nie miały żadnego wpływu na wniosek o uchylenie decyzji z dnia 30 grudnia 2013 r., który wywołany był orzeczeniem wydanym przez Trybunał Konstytucyjny. Naruszony przepis art. 25 ust. 1b ustawy dotyczy zasad przyznawania emerytury ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. Natomiast wniosek o przeliczenie tego świadczenia jest już kwestią wtórną. Sąd doszedł nadto do przekonania, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie porusza okoliczności związanych z wydaniem decyzji przez organ rentowy przeliczających świadczenie ustalone na mocy naruszonego art. 25 ust. 1b ustawy. Intencją Trybunału Konstytucyjnego było jedynie wydanie orzeczenia, które w swojej istocie znosiłoby błędne stosowanie tego przepisu. Z uwagi na brak odniesienia się do jakiegokolwiek przesłanki powodujących przerwanie biegu przedawnienia, stanowisko odwołującej w tym zakresie jest błędne i niezasadne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

Na marginesie powyższych rozważań Sąd wskazuje, że problematyka stanowiąca przedmiot rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny

w orzeczeniu z dnia 6 marca 2019 r. skutkowałą podjęciem przez ustawodawcę inicjatywy w zakresie uregulowania sposobu przeliczania emerytury

z uwzględnieniem braku w aktualnym stanie prawnym art. 25 ust. 1b ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W dniu 15 maja 2019 r. wniesiono senacki projekt ustawy mający na celu przywrócenie większej podstawy obliczenia emerytury ubezpieczonym, którzy pobrali wcześniejszą emeryturę bez obiektywnej wiedzy, że kwoty wcześniej pobranej emerytury pomniejszą emeryturę powszechną. Aktualnie, na dzień sporządzania uzasadnienia, projekt ten z dniem 15 lipca 2019 r. przekazano do Sejmu w celu kontynuowania prac legislacyjnych.

SSO Renata Gąsior

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć (...)